

ZORGBELEIDSPLAN

GLS Ruiter Waasmunster

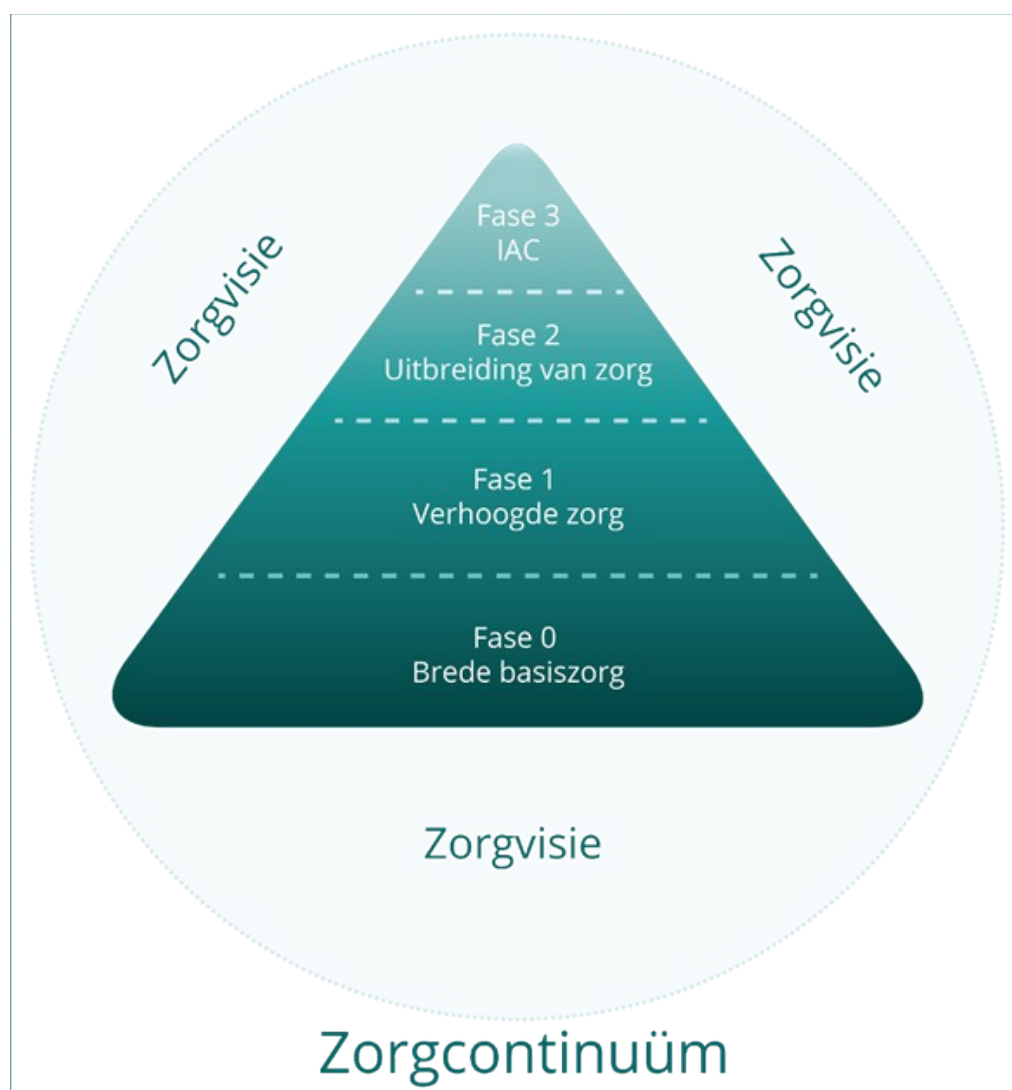
1. Zorgvisie

Ons zorgbeleid is gebouwd op de krachtlijnen van ons pedagogisch project. Onze zorgbrede visie richt zich op alle leerlingen, van sterken tot minder sterken.

Leren is altijd een samenspel tussen de mogelijkheden van het kind en het aanbod vanuit de omgeving. Niet iedereen is even intelligent of leer alles even vlot. Ook het aanbod van de omgeving is sterk variërend.

Bij het leren van schoolse vaardigheden kunnen zich verschillende problemen voordoen. Leerproblemen kunnen het gevolg zijn van een langdurige afwezigheid, een verhuis of schoolverandering of van minder goed onderwijs. De oorzaken kunnen ook sterk kindgebonden zijn: een zwakke verstandelijke aanleg, het slecht zien of horen waardoor heel wat informatie verloren gaat of het kind voelt zich gewoon niet goed in zijn vel. Wanneer de oorzaak van het leerprobleem te wijten is aan omgevingsfactoren, spreken we echter niet over een leerstoornis. We spreken evenmin van een leerstoornis wanneer het probleem te maken heeft met de verstandelijke aanleg of een lichamelijke handicap.

De zorg bij ons op school kunnen we indelen in verschillende fases die worden weergegeven in onderstaand zorgcontinuüm.

2.A. Brede basiszorg

Onder algemene zorg (**eerstelijnszorg**) verstaan we de zorg die iedere leerkracht besteedt om met kwaliteitsonderwijs optimale ontwikkelingskansen te bieden aan alle leerlingen. Bij het uitbouwen van kwaliteitsonderwijs staat preventie centraal. Voorkomen is beter dan genezen! Elke leerkracht tracht zijn klas uit te bouwen tot een krachtige leeromgeving waarin elk kind ongeacht zijn leervermogen, zijn voorkennis, zijn sociale situatie of afkomst, aan zijn trekken komt.

Dat betekent dat elke leerkracht zicht probeert te krijgen op de ontwikkeling van zijn leerlingen om hen vervolgens gericht te helpen en te geven wat ze nodig hebben. De leerkracht probeert in te spelen op gewone zorgvragen, wetende dat kinderen ontwikkelen volgens een eigen tempo en eigen ritme (adaptief onderwijs). Ze proberen daarbij steeds de lat iets hoger te leggen dan het niveau dat ze al bereikt hebben. (zone van de naaste ontwikkeling, zoals beschreven bij Vygotsky).

Deze algemene zorg willen wij realiseren door:

- rekening te houden met de verschillen tussen de kinderen, zowel op het vlak van de interesse als op het vlak van hun mogelijkheden. Elk kind heeft het recht om "ongelijk" te zijn en "ongelijk" behandeld te worden.
- rekening te houden met het eigen tempo, het eigen traject van elk kind om tot ontwikkeling te komen.
- de zelfstandigheid van elk kind te ondersteunen zodat hij zijn eigen weg kan gaan.
- alle aspecten van de totale persoon van het kind in het onderwijsaanbod te betrekken zodat elk kind de kans krijgt om zijn eigen talenten te ontwikkelen.
- specifieke aandacht te besteden aan de eigenheid van elk kind en elke leeftijd.
- voldoende aandacht te besteden aan motivatie, nieuwsgierigheid, geborgenheid, veiligheid, gezondheid, een positief zelfbeeld om te komen tot dynamisch-affectief evenwichtige personen.
- te handelen vanuit een ontmoetende leerkrachtenstijl. Dit wil zeggen: kinderen respecteren en waarderen in hun eigenheid, actief luisteren en kijken naar kinderen in een open communicatie, kinderen zichzelf laten zijn, als leerkracht ook echt zijn en een responsieve houding (= verklaren, verhelderen, waarderen, signalen ontvangen en er iets mee doen) aannemen.
- van elk kind het beste te verwachten door ieder kind als bekwaam te beschouwen. (Elk kind is ergens goed in.)
- positieve bewoordingen te gebruiken bij het beschrijven van het kind en etiketten en stereotypen te vermijden.
- waardering op te brengen voor de eigen culturele en sociale achtergrond van de kinderen.
- te zorgen voor een krachtige leeromgeving voor elk kind: door differentiatie, keuzemomenten, duidelijke structuur, positieve verwachtingen, aangepaste materialen, aangename sfeer, nadruk op succeservaringen, hulp en inspraak van ouders, inspraak van kinderen...
- goed te observeren om het kind beter te leren kennen.
- duidelijke rapportering aan de ouders met aandacht voor de totale persoon van het kind.

Schoolspecifieke acties op dit niveau:

- klasbib/schoolbib (op niveau)
- rapport
- groepslezen

- orthotheek
- observaties (in agenda lkr)
- partnerlezen
- niveaulezen
- hoeken- en contractwerk
- attitudelijst
- Bingel DMT(Cito)
- zoekwijzers Talrijk
- klasraden
- studiekeuzebegeleiding
- differentiatie (zonnetjes, maantjes, sterretjes)
- leerlingcontracten (6de lj)
- toetswijzers
- AVI-toetsen
- klasagenda (planning, leren leren)
- herhalingsweek
- evaluatiefiches muvo
- trotsdoosmapstick
-

2.B. Verhoogde zorg

De algemene zorg en zorgverbreding (extra zorg) zijn complementair en overlappen elkaar. De algemene zorg of eerstelijnszorg is het fundament waarop een efficiënte zorgverbreding wordt gebouwd. Wanneer een zorgbrede aanpak in de klas niet volstaat, dienen we onze zorg te verbreden. Bij die kinderen waar de ontwikkeling anders verloopt dan normaal (trager, sneller) en bij de leerlingen die dreigen kansen te missen, is extra zorg noodzakelijk. Een zorgverbredende aanpak is overigens geen éénpersoonszaak, maar een zorg voor het hele team. Het is ook een uitdaging voor het team om zich hierin voortdurend te professionaliseren. Om vanuit een brede zorg efficiënt te werken, worden er op het niveau van de school een aantal voorwaarden gecreëerd om een lokaal zorgbeleid te organiseren.

Extra hulp door externen

Het team krijgt ondersteuning van het CLB Gent: Ann Bellemans is voor het CLB onze ankerpersoon. Zij woont de zorgkernteams (ZKT), in principe om de veertien dagen, bij en kan ten allen tijde geraadpleegd worden voor overleg.

Taken van de zorgcoördinator

a) De coördinatie van alle zorginitiatieven op het niveau van de school in overleg met de directie en het zorgteam:

- voorbereiden en plannen van MDO's en ZKT's.
- verslag opmaken van de MDO's en ZKT's en opvolgen van de afgesproken acties.
- ondersteunen van het gebruik van het LVS + verwerken van de gegevens, waaronder het opmaken van foutenanalyses van LVS-toetsen
- afname van niveauleestesten en diagnosetesten.
- samenhang bewaken tussen al de participanten van de zorgverbreding binnen de school. Hierbij wordt de uitvoering van het zorgbeleid besproken, geëvalueerd en bijgestuurd.
- organisatie van de contacten met externen, in samenwerking met de directie (CLB, RVC, logopedisten, kinesisten, psychologen, psychiaters, GON-leerkracht...).
- organisatie van overgangsbesprekingen tussen de verschillende leerjaren eind augustus.
- formele en informele contacten met ouders.
- zorgoudercontacten organiseren en meevolgen.
- ondersteunen van curriculumdifferentiatie via ZKT.
- opstellen van een zorgbeleidsplan: beleidsdoelen omschrijven, in operationele doelen opdelen en in een haalbare strategie verwerken. (in samenspraak met het team)

b) Ondersteunen van het handelen van de leerkracht:

- ondersteunen van leerkrachten inzake inzicht, diagnose, analyse en remediëring van leer-, socio-emotionele en/of ontwikkelingsproblemen via initiatieven op schoolniveau en consultatieve begeleiding op individueel niveau.
- vervangen van leerkrachten bij ziekte en/of om formeel overleg mogelijk te maken, of leerkrachten die zelf leerlingen wensen te remediëren.
- effectieve vormen van overleg voorzien, plannen, coördineren en opvolgen.

c) Leerlingbetrokken taken:

- aan de verschillende participanten gefundeerde adviezen verstrekken inzake: schoolinterne en/of externe leerondersteunende en/of schoolloopbaansturende maatregelen, verder diagnose door CLB of externen.
- remediëringssessies voor een kind of groep met problemen, met aandacht voor de link naar de gevolgde didactiek in de klas.
- dossiers van de leerlingen bijhouden.

Zorgen voor een gestroomlijnde zorg waarin de klastitularis de spilfiguur blijft.

De drie belangrijke sleutelwoorden zijn hier: **observatie, overleg en een gerichte aanpak en differentiatie.**

a) Goede observatie

In de algemene zorg hebben we al aangehaald dat het voor leerkrachten belangrijk is om hun leerlingen goed te observeren om ze beter te leren kennen. Om de ontwikkeling van kinderen zo objectief mogelijk te volgen, zorgt de klasleerkracht voor een goede registratie van de ontwikkeling van de kinderen. (LVS, foutenanalyses, observatieschriftje/-fiche...)

De verzamelde gegevens vormen een belangrijke databank om ouders en collega's feedback te geven. Ze zijn bovendien het uitgangspunt voor mogelijke interventies. Zeker de kinderen die aanleiding geven tot enige bezorgdheid dienen systematisch gevolgd te worden. Op schoolniveau hanteren we het LVS (VCLB) en de rapporten om zo een duidelijk zicht te krijgen op de beginsituatie van elk kind.

De klastitularissen zijn verantwoordelijk voor de afname van deze testen. De zorgcoördinator zorgt voor de foutenanalyses van de kinderen die zich bevinden in de D- of E-zone en voor de verwerking van de gegevens van het LVS en het visueel maken van de leerwinst/het leerverlies.

b) Overleg

Observeren en meten alleen is natuurlijk onvoldoende. Deze observaties en testen dienen goed ontleed en besproken te worden om vanuit deze beginsituatie de beste hulp te bieden aan elk kind.

Binnen onze school wordt overleg op verschillende niveaus georganiseerd:

- MDO: Deze overleggroep wordt gevormd door de titularis, de directie, de zorgcoördinator, CLB-medewerker, en de GOK- of zorgleerkracht. Het MDO wordt driemaal per jaar georganiseerd (voor de herfstvakantie, eind januari en eind juni).
- Zorgkernteams (ZKT): in principe op donderdagvoormiddag om de veertien dagen is de CLB-medewerker aanwezig op onze school tijdens het ZKT. Op zo'n ZKT kunnen leerlingen langer en grondiger besproken worden dan in een MDO. Indien mogelijk worden ook externen (logo, kine, ...) en ouders uitgenodigd deel te nemen aan dit ZKT. Dit is onze belangrijkste fase.
- Parallel-overleg tussen leerkrachten. Het is belangrijk voor de goede werking dat de parallelleerkrachten regelmatig overleggen en afspraken maken. De leerkrachten overleggen dit zelf op regelmatige tijdstippen.
- Graadoverleg: er wordt tussen de verschillende klassen van één graad overleg gepleegd i.v.m. de verticale doorstroming via personeelsvergadering, hospiteerbeurten.
- De klasleerkracht, zorgcoördinator en GOK- leerkracht onderhouden regelmatig contact met deze externe begeleiders via een heen- en weerschriftje, telefonisch contact, ...

c) Gerichte aanpak en differentiatie

Na de observatie en analyse van de meetresultaten komt het belangrijkste: hoe pakken we het aan? Hoe zorgen wij ervoor dat elk kind zoveel mogelijk leerwinst boekt? Welke zijn de stappen die wij zullen ondernemen? Welke basisdoelen willen we met het kind bereiken? Welke middelen hebben we hiervoor tot onze beschikking?

Binnen het luik van de extra-zorg zijn er een aantal mogelijkheden:

- preventie en remediëring
- differentiatie in contractwerk.

Dit is een werkvorm waarin het aanbod kan afgestemd worden op het tempo en op het niveau van de leerling. Contractwerk prikkelt het organisatievermogen en het taakbewust

werken. Het zelfsturend leren en het nemen van initiatief werkt sterk motiverend. Tijdens het contractwerk heeft de klasleerkracht/Gok-leerkracht/zorgcoördinator de mogelijkheid om met één kind individueel of met een klein groepje leerlingen apart te werken en te differentiëren.

- verlengde instructie.
- niveaulezen/partnerlezen in eerste, tweede en derde leerjaar. Tijdens het eerste semester werken de lln. van vijfde en zesde leerjaar met de leerlingen van het tweede leerjaar met partnerlezen. De lln. van het derde leerjaar doen niveaulezen (met behulp van enkele leesouders en klasleerkracht/zoco). In het tweede semester schakelen de lln. van het tweede leerjaar over op niveaulezen en doen de lln. van vijfde en zesde leerjaar met de kinderen van het eerste leerjaar aan partnerlezen.

Schoolspecifieke acties op dit niveau:

- remediëringsgroepjes
- ZKT (ook met ouders)
- MDO
- aangepast contractwerk (o.a. meerbegaafden en in functie van remediëring)
- STICORDI (tafelkaart, spellingregels)
- HGW
- "O" op rapport
- aangepast traject

2.C. Uitbreiding van zorg

Voor een aantal kinderen zullen bovenstaande zorgpistes nog niet volstaan. Die leerlingen hebben behoefte aan een nog meer gerichte individuele aanpak. Op het MDO worden de moeilijkheden in kaart gebracht en de ouders worden hiervan op de hoogte gebracht. Er wordt getracht om met speciale interventies de leerling verder te begeleiden en te remediëren. In het handelingsplan wordt een remediëringstraject uitgestippeld.

Sommige interventies kunnen klasintern en andere zullen klasextern worden georganiseerd.

- Tijdens contractwerk in de lagere school kan ook remediëring worden toegepast.
- Gebruik maken van curriculumdifferentiatie: deze vorm van differentiatie geeft de leerkracht de mogelijkheid om enkel te werken met minimumdoelen die noodzakelijk zijn voor de verdere stappen in de cognitieve en psycho-motorische ontwikkeling. De andere doelen in het leerplan worden uitgesteld en worden in een later tijdstip (in de mate van het mogelijke) nagestreefd. In de derde graad kan voor een leerling de leerstof worden beperkt tot en met de doelen van het vierde leerjaar omdat dit kind na de lagere school toch de overstap zal maken naar BSO. In het eerste leerjaar kunnen kinderen afhaken van de leerstof om op hun eigen tempo en niveau les te krijgen omdat het eerste leerjaar toch gedubbeld zal worden. Sommige leerlingen zullen taal/wiskunde in het eigen leerjaar volgen en wiskunde/taal in een lager of hoger leerjaar.
- Speciale rapportering: voor de leerlingen die speciale zorg krijgen, kunnen ook de toetsen worden aangepast. Op het rapport wordt met een O (= "opmerking op de toets") aangeduid dat de leerling deze toets heeft gemaakt met een aanpassing. Op de toets vermeldt de leerkracht op welke manier de leerling werd geholpen bij deze toets.

Leren is altijd een samenspel tussen de mogelijkheden van het kind en het aanbod vanuit de omgeving. Niet iedereen is even intelligent of leert alles even vlot. Ook het aanbod van de omgeving is sterk variërend.

Bij het leren van schoolse vaardigheden kunnen zich verschillende problemen voordoen. Leerproblemen kunnen het gevolg zijn van een langdurige afwezigheid, een verhuis of schoolverandering of van minder goed onderwijs. De oorzaken kunnen ook sterk kindgebonden zijn: een zwakke verstandelijke aanleg, het slecht zien of horen waardoor heel wat informatie verloren gaat of het kind voelt zich gewoon niet goed, het zit gewoon niet goed in zijn vel. Wanneer de oorzaak van het leerprobleem te wijten is aan omgevingsfactoren, spreken we echter niet van een leerstoornis. We spreken evenmin van een leerstoornis wanneer het probleem te maken heeft met de verstandelijke aanleg of een lichamelijke handicap.

1. Een juiste diagnose

Het stellen van een goede diagnose i.v.m. leerstoornissen is teamwerk.

Het Multidisciplinair team (leerkracht, zorgcoördinator, CLB-medewerker, directeur) doet beroep op externen. Alle betrokkenen informeren elkaar over het kind en kijken ruimer dan alleen het probleemgebied door ruim te observeren.

Zowel voor het kind en de ouder als voor de leerkracht is een juiste diagnose een hele geruststelling. De oorzaken van het falen zijn gekend. Men weet wat men mag en niet mag verwachten.

Na de diagnose volgt de begeleiding. Er kan op school al heel wat gebeuren zodat de ouders niet altijd beroep hoeven te doen op naschoolse en externe deskundige hulp. Die naschoolse hulp stelt de ouders vaak voor organisatorische problemen en is voor de leerling in kwestie een extra belasting.

Toch is de speciale zorg die de school aan het kind besteedt geen wondermiddel dat alle problemen oplost.

STICORDI-maatregelen (zie punt 2) maken het mogelijk dat bepaalde leerlingen er toch in slagen zich in het gewone onderwijs verder te ontwikkelen.

In andere gevallen moet externe hulp gezocht worden. Maar deze hulp is slechts effectief als er nauw met de school wordt samengewerkt. De zorgcoördinator is dan de spilfiguur in de communicatie tussen de school en de externe begeleiding.

2. Mogelijke STICORDI-maatregelen

Nadat de diagnose is gesteld, wordt met de klasleerkracht nagegaan welke de mogelijkheden zijn om het kind zo efficiënt mogelijk te helpen. Er kan een keuze gemaakt worden uit een reeks van STICORDI-maatregelen zodat het kind, ondanks de stoornis, toch verder kan ontwikkelen in het gewone basisonderwijs. Deze gekozen maatregelen worden bijgehouden in het leerlingendossier en op geregelde tijdstippen herbekeken en aangevuld of gewijzigd. Uiteraard worden de ouders en de leerlingen zelf op de hoogte gebracht van deze aanpak.

a) Stimuleren

Stimuleren = de affectieve component ondersteunen.

Naarmate leerlingen ouder worden, nemen spanning, onzekerheid, angst en kans op ontgoocheling toe. Hun motivatie behouden en proberen verhogen is van het grootste belang.

Dat kan bijvoorbeeld door:

- de leerling te laten weten dat je weet en begrijpt dat hij een probleem heeft.
- te differentiëren in aanbod en aanpak.
- teksten te kiezen die in de belangstellings sfeer liggen ...

b) Compenseren

Compenseren = het lezen en spellen vergemakkelijken.

Omdat je het probleem van de leerling kent, bied je hem/haar hulpmiddelen aan die een ondersteunende rol spelen.

Dat kan bijvoorbeeld door:

- gebruik te maken van een woordenboek, spellingcorrector, spellingkaart, ...
- foutloze kopieën te bezorgen.
- opdrachten voor te lezen.
- hulp te bieden bij het structureren van huiswerk, schoolmateriaal...

c) Remediëren

Remediëren = de lees- en spellingvaardigheid op een hoger niveau brengen.

Leerlingen met dyslexie maken nog heel wat vorderingen met individuele ondersteuning.

Dat kan bijvoorbeeld door:

- de leerling te laten werken met stappenplannen, algoritmen...
- kansen en tijd te geven om fouten te verbeteren.
- regelmatig automatiseringsoefeningen te geven...

d) Dispenseren

Dispenseren = de leerling vrij stellen van bepaalde taken.

Door de leerling vrij te stellen van een aantal opdrachten of verschillend te behandelen kom je tegemoet aan zijn/haar noden.

Dat kan bijvoorbeeld door:

- geen opdrachten aan bord te laten maken.
- slechts een deel van het dictee te laten meeschrijven.
- invuldictee i.p.v. zinnendictee.
- een aangepaste puntenverdeling te maken ...

3. Buitenschoolse hulp

Gelukkig vinden de meeste leerlingen met leerproblemen voldoende baat bij de leerhulp in de gewone school. Voor een aantal kinderen zal de zorg op school echter ontoereikend zijn omwille van zeer specifieke onderwijsbehoeften.

De school zal soms samen met het CLB en de ouders op zoek moeten gaan naar andere oplossingen. Buitenschoolse hulp of bijzonder onderwijs zijn mogelijke alternatieven.

Deze hulp moet aan bepaalde criteria voldoen:

- De hulp moet taakgericht zijn: d.w.z. rechtstreeks op het probleem. (vb. spreken, lezen, rekenen...)
- De hulp moet in nauwe samenwerking met school worden verstrekt.
- De hulp moet op maat van het kind gesneden zijn.
- De hulp moet planmatig opgezet worden aan de hand van specifieke doelen en ondersteunend door het gebruik van goed gekozen materialen en methoden.
- De hulp moet doorzichtig zijn: ouders moeten weten welke hulp wordt geboden.
- De hulp moet na een tijd geëvalueerd worden en eventueel bijgestuurd.
- De hulp moet zo praktisch mogelijk zijn. Wordt het kind niet overbelast? Zijn de verplaatsingen haalbaar? Is het financieel mogelijk?

Schoolspecifieke acties op dit niveau:

- logo, kine en revalidatiecentrum
- (ook op ZKT)
- STICORDI (o.a. Sprint)
- Daisyboeken
- CLB (o.a. IQ-testing)

2.D. Overstap naar een school op maat

Ouders hebben het moeilijk wanneer ze te horen krijgen dat hun kind met leerproblemen beter kan geholpen worden in het buitengewoon onderwijs. Om twijfels, misverstanden, vooroordelen... weg te werken is het belangrijk dat ouders goed ingelicht worden over de mogelijkheden die het buitengewoon onderwijs te bieden heeft. De CLB-medewerkster, de directie, de klasleerkracht, de GOK-leerkracht en de zorgcoördinator kunnen hier heel wat hulp bieden.

De begeleiding van deze ouders vraagt respect voor hun gevoelens, tijd en een grote professionele vaardigheid.

Het is daarom belangrijk dat de school:

- ouders tijdig en duidelijk informeert over de problemen van het kind.
- de ouders regelmatig contacteert.
- voldoende tijd neemt voor oudercontacten en extra zorgoudercontacten gepland worden op rustige momenten.
- de gesprekken goed worden voorbereid.
- handelt als een team: directie, klasleerkracht, GOK-leerkracht, zorgcoördinator en de CLB-medewerkster zitten op één lijn.
- de problemen voorstelt zoals ze zijn.
- de ouders laat aanvoelen dat men het kind niet weg wil omwille van de school of de leerkracht, maar omwille van de belangen van het kind.
- samen met de CLB een schoolbezoek organiseert.
- contact houdt met het B.O. voor opvolging.

GON-projecten

In bepaalde omstandigheden is het mogelijk dat kinderen toch in het gewone onderwijs kunnen blijven, mits ondersteuning van leerkrachten van het B.O.

Dit is geïntegreerd onderwijs of GON.

Praktisch komt het hierop neer dat de leerkracht uit het B.O. een aantal lestijden per week de leerling en ook de leerkracht ondersteunt. Dit kan gebeuren door specifieke hulp te bieden in de klas, maar de hulp kan ook klasextern georganiseerd worden.

2.E. De ouders als partner

De ouders zijn in de opvoeding van hun kinderen de eerste partner van de leerkrachten. Ouders moeten in elke fase steeds met hun zorgen op school terecht kunnen. Voor een zorgzame begeleiding van de kinderen is de school aangewezen op een goede samenwerking met de ouders.

Als basis voor de samenwerking tussen de ouders en de school zijn overleg en een doorzichtige informatie-uitwisseling belangrijk. De informatie-uitwisseling heeft betrekking op alle formele en informele momenten die ouders informeren over de individuele ontwikkeling en mogelijkheden van het kind en over de klas- en schoolwerking in het algemeen.

Deze momenten gebruikt onze school voor de informatiedoorstroming naar de ouders toe:

- opendeurdag voor de paasvakantie.
- informatieavond voor ouders instappers eerste leerjaar (mei-juni)
- bij inschrijving van nieuwe leerlingen.
- informatieavond (september) over de werking in de klas.
- individuele oudercontacten voor alle klassen (herfstvakantie, eind januari, juni)
- zorgoudercontacten voor alle klassen.
- informele gesprekken. (aan de schoolpoort, in het zorglokaal, telefonisch ...)
- heen- en weerschriftjes
- agenda's
- infobrochure
- de website van de school